

De knoflookpad. Eindelijk te vinden?

De knoflookpad is een bijzondere, doch zeldzame pad. Deze kleine pad heeft een beperkte verspreiding in Nederland en helaas neemt het aantal vindplaatsen sinds 1950 snel af. De soort geniet een strikte bescherming volgende de Nederlandse wet en de soort staat als "bedreigd" op de nationale Rode Lijst. In de periode 2001-2005 is het Soortbeschermingsplan Knoflookpad uitgevoerd. In dit kader is een groep vrijwilligers samengesteld die diverse populaties van nabij volgen. Met deze groep wil RAVON graag het luisteren naar knoflookpadden voortzetten, maar zodanig dat de gegevens inpasbaar zijn in het NEM Meetnet Amfibieën.

Sinds de oprichting van het Meetnet Amfibieën in 1997 is de knoflookpad niet opgenomen in het meetnet. Knoflookpadden waren lastig te vinden en het is nog lastiger om een inschatting te maken van de populatiegrootte. Hierdoor was het niet mogelijk een betrouwbare trend te bepalen en daarom is de soort tot op heden als doelsoort nog niet opgenomen in het Meetnet Amfibieën. Maar door alle oude gegevens te ontsluiten is het gelukt om ook de knoflookpad betrouwbaar in het Meetnet te krijgen. Met de voorlopige gegevens uit 2011 laat de knoflookpad een matige afname zien (zie grafiek).

Binnen het Verspreidingsonderzoek wordt de knoflookpad wel vanaf het begin (2004) gevolgd als doelsoort. Het herbevestigen van oude waarnemingen blijkt echter lastig en ligt achter op schema in vergelijking met de andere soorten. Komend jaar willen we hier met vereende krachten en nieuwe technieken verandering in brengen.

Met behulp van onderwatermicrofoons en jullie inzet willen we binnen het Meetnet een soortgerichte monitoring starten en voor het Verspreidingsonderzoek trachten oude vindplaatsen

Vrijwilligers gezocht voor Meetnet	
Hondsrug	Drenthe
Achterhoek	Gelderland
Heythuysen	Limburg
Heereven	Limburg
Bergerheide	Limburg
Diverse plaatsen	Overijssel

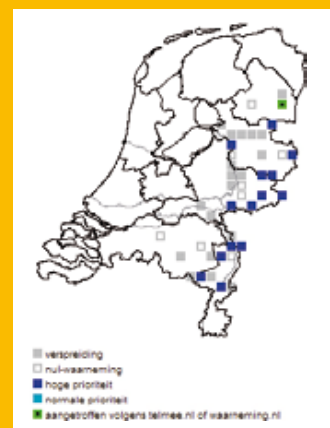
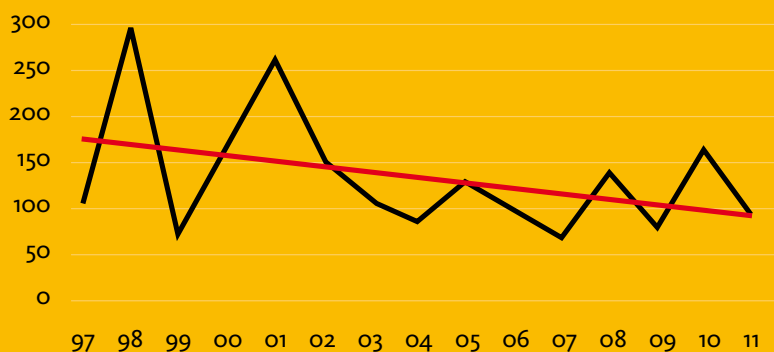
Tabel met gebieden waar nog een waarnemer voor gezocht wordt

te herbevestigen. Onderwatermicrofoons blijken bij uitstek geschikt om de onder water roepende knoflookpadden op te sporen (zie o.a. verslag van Jöran Janse in Meetnet Amfibieën Mededelingen 24, pdf staat op de RAVON-website). Door het gebruik van deze nieuwe techniek is het mogelijk de knoflookpad afdoende te volgen voor het Meetnet Amfibieën.

Met de onderwatermicrofoon is de roep van de mannetjes onder water te horen. In het begin zal je verbaasd zijn van alle bijgeluiden die ook hoorbaar zijn, maar met een beetje oefenen zijn de knoflookpadden duidelijk te onderscheiden. Alleen in poelen met een zeer dichte onderwatervegetatie is de roep niet optimaal te horen. Naast de microfoon en koptelefoon is een lange stok of hengel nodig om de microfoon op diverse plekken in de poel te laten zakken. Door verschillende punten in een poel te bemonsteren is ook een goed beeld te krijgen van het aantal roepende dieren.

Wie gebruik wil maken van een microfoon kan contact opnemen met RAVON. Bedoeling is om voor het Meetnet drie veldbezoeken per jaar af te leggen onder gunstige

matige afname ($p < 0,05$) (max. aantal, ongewogen), $n=86$

Index knoflookpad 1997-2011. (bron: RAVON/CBS)

Kaartje met in blauw de nog te onderzoeken 10x10 km-hokken voor de knoflookpad

omstandigheden, en dat voor een aantal opeenvolgende jaren. Het hoogtepunt van de voortplantingsperiode verschilt per jaar, maar grofweg kan gesteld worden dat de periode april-mei, met als piek eind april het meest optimaal is om te gaan luisteren. Voor het Verspreidingsonderzoek moeten oude vindplaatsen bezocht worden, om te zien of de soort nog steeds aanwezig is. Naast datum, tijdstip, coördinaten is natuurlijk ook het aantal roepende dieren van belang. Voor zowel het Meetnet als het Verspreidingsonderzoek is het van belang de bezoeken door te geven waarop juist niks is gehoord: de zogenaamde nulwaarnemingen. Heb je tijd over en liggen potentiële geschikte voortplantingswateren nabij? Altijd checken, wie weet ontdek je iets nieuws!

Edo Goverse, Jelger Herder & Wilbert Bosman

RAVON heeft microfoons om uit te lenen: wil je er één in gebruik nemen? Neem dan contact op met de coördinator van het NEM Meetnet Amfibieën: Edo Goverse (e.goverse@uva.nl, 020-5257331). RAVON zal er dan één toesturen (zolang de voorraad strekt) met telformulier. Deze kan in bruikleen blijven tot je definitief stopt met monitoren (je kunt de microfoon dus jaren achtereen bij je houden).

Ook als je een bijdrage wilt leveren aan het Verspreidingsonderzoek kun je een microfoon lenen. Kijk op www.ravon.nl/verspreidingsonderzoek en klik op de kaart om te kijken welke 10x10 km-hokken er nog onderzocht moeten worden op de aanwezigheid van de knoflookpad of neem contact op met de coördinator van het NEM Verspreidingsonderzoek Amfibieën: Jelger Herder (j.herder@ravon.nl, 024-4710608). Omdat we actief aan jullie vragen een bijdrage te leveren op soms ietwat verre plekken, biedt RAVON ook een reiskostenvergoeding aan à € 0,19/km.

Huenderweg onveilig voor reptielen

De Huenderweg loopt dwars over de heide van het Wapseren Doldersummerveld in Drenthe. Op deze weg geldt een maximum snelheid van 60 km maar veel auto's rijden er 80 km of meer. Vanwege ons werk fietsen wij veel over deze weg van Doldersum naar Wateren. Regelmatig treffen we dan doodgereden reptielen aan. Maar vrijdag 23 september 2011 was het extra raak! Fietsend over de Huenderweg troffen wij om 16.00 uur twee overreden ringslangen aan. We namen de dode ringslangen mee naar huis en hebben ze gemeten (65cm.) en gefotografeerd (zie de foto). De ene ringslang lag op het fietspad aan de kant van het Doldersummerveld, de andere er tegenover, aan de Natuurmonumenten kant. Wat ons nog het meest trof – naast onze ontzetting – was dat de faunapassage zich op nog geen 2 meter afstand van de stoffelijke resten bevond. Natuurlijk brachten wij Natuurmonumenten op de hoogte. De boswachter Ronald Popken reageerde onmiddellijk en vroeg ons het asfaltgedeelte van de Huenderweg (Doldersum) op doodgereden reptielen te monitoren. We deden dit 4 achtereenvolgende dagen met het volgende resultaat:

wegdeel vanaf Dieverseweg tot veerooster nabij Huenderhoeve

29-9-2011 – 1 adulte ringslang en 3 juveniele ringslangen

30-9-2011 – 5 juveniele ringslangen

1-10-2011 – 11 juveniele ringslangen

2-10-2011 – 9 juveniele ringslangen

Direct na de waarneming hebben wij de lijkjes van de weg geschraapt/verwijderd om dubbel telling te voorkomen. Deze waarnemingen deden we bij zomerse temperaturen en bijna windstil weer tussen 18.00 en 19.00 uur. Omdat het te koud werd voor het verder monitoren boden we aan in 2012 de

Huenderweg opnieuw op doodgereden reptielen te monitoren. De hele Huenderweg reptielvriendelijker krijgen is voor ons de motivatie om dit vrijwilligerswerk te doen.

Bastiaan Walpot & Maryan Verver

verver@walpot.nl

www.walpot.nl

